

OLVASÓLECKE

Környezetjogi szabályozások:

Egyes környezeti elemek és veszélyeztető tényezők szabályozása

7. Épített környezet védelme

Épített környezet

Mesterséges szigetek
Dubain

Felhőkarcolók

SZTE ÁJTK

Olvasási idő: 18-20 perc

Dr. Farkas Csamangó Erika

2020.

1. Az épített környezet védelmének jogforrása

- ENSZ 1972, Párizs, egyezmény a világ kulturális és természeti értékeinek védelméről
- Európai Kulturális Egyezmény, Párizs, 1954,
- Európai Építészeti Örökség Védelméről szóló egyezmény, 1985, Granada
- Európai Táj Egyezmény, 2000, Firenze
- UNESCO Egyezmény: 1985. évi 21. számú törvényerejű rendelet hirdette ki.
- Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.),
- A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
- A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény és ezek végrehajtási rendeletei.

2. Az épített környezet védelmének tárgya

Az épített környezet védelme **kiterjed a településekre, az egyedi építményekre és műszaki létesítményekre.** Kiemeli a törvény a településeken az övezetek kijelölését, az egyes települési funkciók és övezetek közötti védőtávolságok szerepét, a zöldterületek és védőerdők szükségességét.

A Környezetvédelmi törvény (Kvt.) 3. § (1) bekezdése utal a külön szabályozásra: „E törvény rendelkezéseivel összhangban külön törvények rendelkeznek, különösen: az épített környezet alakításáról és védelméről...” Ez a külön törvény az épített környezet védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény. Tárgyi hatályként jelöli meg a **településrendezés, az épületek, építmények, műtár-gyak védelme mellett az építészeti örökség védelmét,** továbbá a települések zöldfelületeivel kapcsolatos tevékenységet.

A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény tárgyi és személyi hatálya a **világörökségi területekre,** az ezzel kapcsolatos tevékenységre, valamint e tevékenységet végző szervezetekre és személyekre terjed ki.

3. Épített környezet védelmének szabályozása

3.1. Általános szabályok az 1997. évi LXXVIII. törvény szerint

Az épített környezet védelméről szóló törvény hatálya kiterjed az épített környezet alakítása és védelme körébe tartozóan:

- a településfejlesztésre és a települések területének rendezésére, a településtervezésre;
- az épületek, műtárgyak, valamint az építési munkák és építési tevékenységek építési előírásainak kialakítására;
- az építmények építészeti-műszaki tervezésére;
- az építmények kivitelezésére;
- az építési termékek, anyagok, szerkezetek, berendezések és módszerek minőségi követelményeinek kialakítására;
- az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakítására, valamint az építészeti örökség védelmére;
- a települések zöldfelületeivel kapcsolatos munkákra.

Kép forrása: <http://elmenyekvolgye.hu/kaptarkovek/13-ostoros>

A településrendezés, településfejlesztés célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítása érdekében a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítása, a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme, valamint az erőforrások kíméletes és környezetbarát hasznosításának elősegítése.

Építési tevékenységet végezni a törvényben foglaltak, valamint az egyéb jogszabályok megtartásán túl, csak a helyi építési szabályzat előírásainak megfelelően szabad. Ha egy adott területre vonatkozóan nincs hatályban helyi építési szabályzat vagy az nem szabályoz teljeskörűen, akkor építési munkát és egyéb építési tevékenységet végezni csak a törvény, valamint az építésügyi követelményekre vonatkozó egyéb jogszabályok megtartásával és csak akkor lehet, ha a célzott hasznosítás jellege, a kialakuló telek mérete, a tervezett beépítés mértéke - beépítettség és építménymagasság - valamint módja, rendeltetése (területfelhasználása) **illeszkedik a meglévő környezethez.**

Beépítésre szánt területen épület csak építési telken helyezhető el. Az építmény elhelyezése során biztosítani kell:

- az építmény, továbbá a szomszédos építmények rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságát;
- az építmény közszolgálati (tűzoltó, mentő stb.) járművel történő megközelíthetőségét;
- a környezetvédelem és a természetvédelem sajátos követelményeit és érdekeit;
- a közhasználatú építmények esetében a mindenki számára biztonságos és akadálymentes megközelíthetőséget;
- a rendeltetésszerű telekhasználatot.

Mind az építmény elhelyezése, mind pedig a külső megjelenését befolyásoló kialakítása, átalakítása, bővítése, felújítása, helyreállítása során különös figyelmet kell fordítani:

- ❖ a táj- és településképet,
- ❖ a beépítési vagy az építészeti jellegzetesség és látvány,
- ❖ a helyi jelleg védelmére,

- ❖ az épített örökség védett értékeinek érvényesülésére.

Magyarország épített környezetének rendezett kialakítása és településképi védelme érdekében beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területen - kivéve azon telket, amelyre vonatkozóan a Kormány rendeletben megállapíthatja a beépítés szabályait - toronyház nem helyezhető el, toronyháznak nem minősülő építmény toronyházzá nem alakítható át, nem bővíthető.

Toronyház: olyan épület, amelynek a terepcsatlakozásához, lejtős terepen a lejtőoldali legalacsonyabb terepcsatlakozásához mért legmagasabb pontja - beleértve minden építményrészt, a kupolát, saroktornyot, tetőfelépítményt, az épület tetőzetén elhelyezett antennát, kéményt, szellőzőt, egyéb tartozékot és műszaki berendezést - a 90 métert meghaladja.

Kép forrása: https://gondola.hu/cikkek/110479-Torveny_korlatozza_a_toronyhazak_epiteset.html

A településképet, egyedi tájértékeket érintő építésügyi hatósági engedélyezés során az építésügyi hatóság előírhatja különösen:

- a jellemző helyi *építőanyag használatát*, jellegzetes építészeti forma vagy tömeg helyreállítását, illetve visszaállítását, továbbá
- az építménynek az értékvédelem és a *környezethez való illeszkedés* követelményeinek megfelelő kialakítását, valamint
- az építmény *külső helyreállítását* (pl. homlokzat- és nyílászárók színezését, egységes kialakítását, cseréjét) és az építmény előnyösebb építészeti megjelenését szolgáló egyéb munkákat.

Az építtető és a kivitelező együttesen felel azért, hogy az építésügyi hatóság által meghatározott időtartamon belül az építmény környezetéből az építőipari kivitelezési tevékenység során keletkezett *építési hulladékot elszállíttassa*, a környezet és a terep felszínét az eredeti, illetve az engedélyezett állapotában átadja, a környezetben okozott károkat megszüntesse.

3.2. Kulturális örökségvédelem a 2001. évi LXIV. törvény szerint

A kulturális örökség elemei:

- a régészeti örökség,
- műemléki értékek,
- a kulturális javak,
- nemzeti emlékhelyek,
- kiemelt nemzeti emlékhely,

- településkép-védelmi környezet.

Kép forrása: <https://koe2018.kormany.hu/>

Kiemelt nemzeti emlékhelyek: budapesti Kossuth Lajos téren felállított II. Rákóczi Ferenc emlékmű, Kossuth-emlékmű, a forradalom lángja emlékmű és A Dunánál - József Attila portrészobor

Nemzeti emlékhely: Ópusztaszer – Történelmi Emlékpark, Budapest – Hősök tere, Nemzeti Múzeum, Várnegyed, Debrecen - Nagytemplom (2. sz. melléklet)

3.3. A világörökségi szabályozás

Világörökségi helyszín az UNESCO Világörökség Bizottsága határozata alapján a Világörökség Jegyzékbe felvett, világörökségi címmel rendelkező - e törvény 1. mellékletében meghatározott - helyszín, amelyet a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló jogszabályok alapján nyilvánítottak védetté, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület.

A szabályozás központi elemei:

- Világörökségi kezelési terv (kulturáért felelős miniszter)
- Világörökségi helyszínek meghatározása, védelme, nyilvántartása: *kormányrendelet*
- Várományos helyszínek javaslattétele, nyilvántartása
- Döntési eljárás szabályozása (nemzeti előkészítés>UNESCO>magyar kihirdetés)
- Miniszterelnökség Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztály (2019. július 5-től)

- Világörökségi *gondnokság* minden helyszínen
- Világörökségi helyszínek és várományos helyszínek nyilvántartása
- *Csak kulturális örökségi, vagy természetvédelmi védelem alatt álló érték lehet*
- Világörökségi komplex hatásvizsgálat bevezetése
- Meglévő helyszínek megfelelőségének felülvizsgálata folyamatosan

Kép forrása: <http://www.unesco.hu/archivum-2009-vegeig/hirek-esemenyek/tanulmányok>

Világörökségi helyszínek Magyarországon:

Kép forrása: https://kulturpara.blog.hu/2018/07/28/kirandulastippek_magyarorszag_vilagoroksegi_helyszinei

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Magyarország világörökségi helyszínei a felvétel sorrendjében az alábbiak:

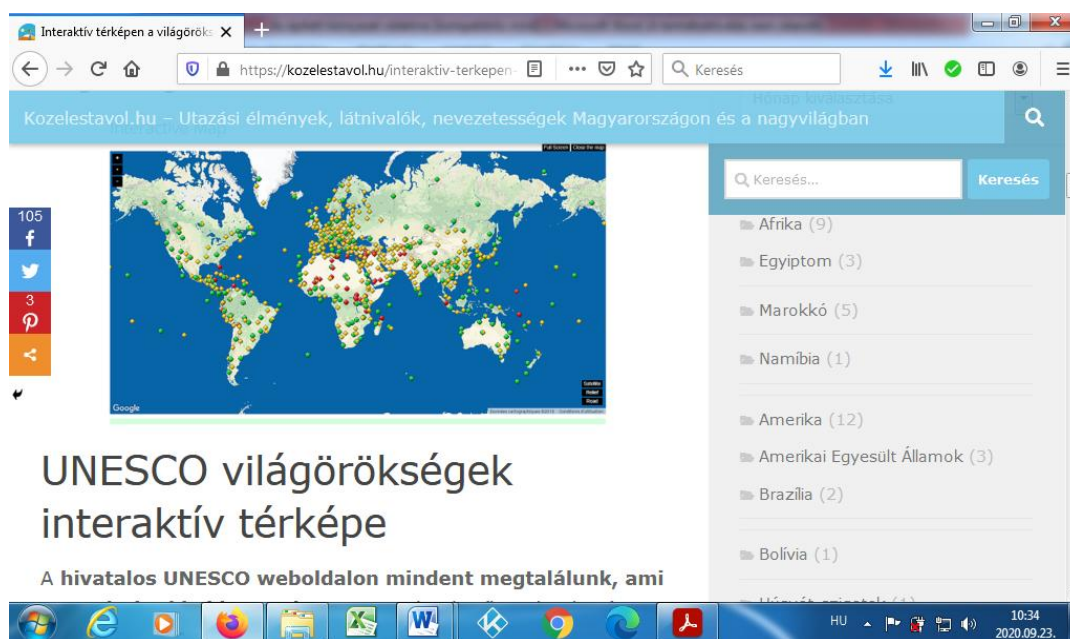
- Budapest: Duna-partok, Gellért-hegy, Várhegy, Várnegyed, Andrassy út (Bazilika)
- Hollókő-Ófalu és környezete
- Aggteleki-karszt (a szlovák oldallal együtt)
- Pannonhalma és természetes környezete (1996-tól)
- Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta
- Pécs (Sopiane) ókeresztény temetője
- Fertő-tó/Neusiedlersee kultúrtáj (Ausztriával közös)
- Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj

Bővebben olvasható információ az egyes magyarországi helyszínekről az alábbi linken:

<https://kozelestavol.hu/magyarorszag-vilagoroksegi-helyszinei-terkeppel/>

Az UNESCO világörökségek interaktív térképe itt érhető el:

<http://whc.unesco.org/en/interactive-map/>

Új világörökségi helyszínek a világon:

Kulturális:

- Stari Grad síkvidék (Horvátország)
- Camagüey központja (Kuba)
- Berlin modern lakóházai (Walter Gropius)
- San Marino központja, a Monte Titano

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- Szlovákiai fatemplomok (Késmárk)

Természeti:

- Surtsey-sziget Izlandon
- Észak-Kazahsztán sztyeppéi és tavai
- Sardona tektonikus aréna (Svájc)

Kép forrása: <http://www.unesco.hu/archivum-2009-vegeig/hirek-esemenyek/tanulmányok>

Olvasóleckében szereplő Interaktív feladat:

- ❖ Keressen Világörökségi helyszínt Európa területén kívül! Az UNESCO világörökségek interaktív térképe itt érhető el: <http://whc.unesco.org/en/interactive-map/>
- ❖ Az interaktív térképen keresse meg Európa Világörökség helyszíneit!

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.